

Hallintovaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta neuvoston päätökseksi väliaikaisten toimenpiteiden perustamisesta kansainvälisen suojelun alalla Italian ja Kreikan tukemiseksi

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta neuvoston päätökseksi väliaikaisten toimenpiteiden perustamisesta kansainvälisen suojelun alalla Italian ja Kreikan tukemiseksi (U 16/2015 vp): Hallintovaliokunta on ennakkollisesti käsitellyt jatkokirjelmän UJ 5/2016 vp — U 16/2015 vp.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Annikki Vanamo-Alho, sisäministeriö

Viitetiedot

Valiokunta on aiemmin antanut asiasta lausunnot HaVL 9/2015 vp, HaVL 19/2015 vp ja HaVL 6/2016 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Muutoksessa on kyse siitä, että jäsenvaltioiden toimet, joilla ne sallivat maahanpääsyn Turkissa oleville syyrialaisille uudelleensijoittamisen, humanitaarisen maahanpääsyn tai muun laillisen maahanpääsyn kautta, lasketaan jäsenvaltioiden hyväksi siten, että nämä Turkista muuttavat syyrialaiset vastaavat neuvoston päätöksen (EU) 2015/1601 nojalla jäsenvaltioiden alueelle siirrettäviä, kansainvälistä suojelua hakevia henkilöitä.

Neuvoston päätöksen (EU) 2015/1601 4 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettujen 54 000 hakijan osalta muutoksella annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus vähentää niille osoitetuista siirrettävien hakijoiden määrästä niiden Turkissa olevien syyrialaisien määrä, jotka pääsevät jäsenval-

Valiokunnan lausunto HaVL 9/2016 vp

tioiden alueelle uudelleensijoittamisen, humanitaarisen maahanpääsyn tai muun laillisen maahanpääsyn kautta kansallisten tai monenvälisten järjestelmien nojalla. Viimeksi mainittuihin järjestelmiin ei kuitenkaan kuulu uudelleensijoitusjärjestelmä, joka on perustettu neuvostossa 20.7.2015 kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätelmien mukaisesti.

Neuvoston päätöksen (EU) 2015/1601 10 artiklaa sovelletaan, mikä tarkoittaa sitä, että jäsenvaltiolle, joka toteuttaa tässä tarkoitettuja toimia, maksetaan 6 500 euron määrä. Jäsenvaltioiden on raportoitava komissiolle kuukausittain tätä kohtaa sovellettaessa laillisesti maahan päästettyjen henkilöiden määrästä ja ilmoitettava, minkä tyyppisen järjestelyn osana maahanpääsy on tapahtunut ja mitä laillisen maahanpääsyn muotoa on käytetty.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa komission esitystä muuttaa neuvoston sisäisiä siirtoja koskevaa päätöstä 22.9.2015 siten, että jäsenmailla olisi mahdollisuus kohdentaa turvapaikanhakijoiden sisäisten siirtojen kiintiöitään myös pakolaisten uudelleensijoittamiseen. Turkista EU:hun kohdennettavat uudelleensijoittamistarpeet niin kutsutussa 1:1-järjestelmässä täytetään vapaaehtoisella järjestelyllä enintään 54 000 henkilöön saakka. Järjestely toteutetaan olemassa olevien sitoumusten pohjalta.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Tilapäiseen hätätilamekanismiin (SEUT 78 artiklan 3 kohta) perustuvan neuvoston päätöksen (EU) 2015/1523 nojalla Italiasta ja Kreikasta on päätetty siirtää hakemuksen käsittelemiseksi toisiin jäsenvaltioihin yhteensä 40 000 kansainvälistä suojelua hakevaa henkilöä (HaVL 8/2015 vp — U 10/2015 vp). Lisäksi mainittuun mekanismiin perustuvan toisen päätöksen (EU) 2015/1601 nojalla on päätetty siirtää yhteensä 120 000 henkilöä Italiasta ja Kreikasta muihin jäsenmaihiin kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelemiseksi (HaVL 9/2015 vp — E 46/2015 vp ja HaVL 19/2015 vp — U 16/2015 vp). Komissio on jälkimmäisessä ehdotuksessaan alun perin ehdottanut, että Italiasta siirrettäisiin 15 600 henkilöä, Kreikasta 50 400 henkilöä ja Unkarista 54 000 henkilöä eli kaikkiaan 120 000 kansainvälistä suojelua hakenutta.

Unkari on kuitenkin kieltäytynyt osallistumasta hätätilamekanismin mukaisiin jäsenvaltioiden sisäisiin turvapaikanhakijoiden siirtoihin komission ehdottamalla tavalla Unkarin hyväksi, minkä vuoksi edellä mainitun neuvoston päätöksen (EU) 2015/1601 artiklan 4 kohdan 2 mukaisesti Italiasta ja Kreikasta olisi osoitettava 26. syyskuuta 2016 alkaen mainitusta 120 000 siirrettävän henkilön kokonaismäärästä 54 000 kansainvälisen suojelun hakijaa sisäisesti siirrettäväksi muiden jäsenvaltioiden alueelle. Komissio ehdottaa nyt neuvoston päätöksen muuttamista siten, että edellä mainitun 54 000 hakijan osalta annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus vähentää niille osoitetusta siirrettävien henkilöiden määrästä Turkissa olevien niiden syyrialaisien määrä, jotka pääsevät jäsenvaltioiden alueelle uudelleensijoittamisen, humanitaarisen maahanpääsyn tai muun laillisen maahanpääsyn kautta kansallisten tai monenvälisten järjestelmien nojalla.

Käsiteltävänä olevan komission ehdotuksen taustalla on EU:n ja Turkin julkilausuma 18.3.2016 koskien laittoman maahantulon pysäyttämistä Turkista unionin alueelle. Tavoitteen saavuttami-

Valiokunnan lausunto HaVL 9/2016 vp

seksi osapuolet ovat sopineet, että kaikki Turkista Kreikkaan 20.3.2016 lähtien tulevat laittomat maahantulijat palautetaan Turkkiin. Tämän on ilmoitettu tapahtuvan EU:n ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti. Turkin kanssa tehdyn sopimuksen ihmisoikeusvaikutuksia on kuitenkin syytä seurata. Jokaista Kreikasta Turkkiin palautettavaa syyrialaista kohtaan sijoitetaan yksi syyrialainen EU:hun (niin kutsuttu 1:1-sääntö). Unionissa tämä syyrialaiden uudelleensijoittaminen tapahtuu ensisijaisesti toteuttamalla ne olemassa olevat jäsenvaltioiden sitoumukset, jotka sisältyvät 20.7.2016 neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden päätelmiin ja joista 18 000 sijoittamispaikkaa on vielä täyttämättä. Tämän lisäksi tulevat mahdolliset uudelleensijoittamistarpeet täytetään käsiteltävänä olevan vapaaehtoisen järjestelyn avulla aina 54 000 henkilöön saakka. Näin ollen jäsenmaat voivat uudelleensijoittaa 1:1-säännön nojalla enintään 72 000 syyrialaista Turkista.

Valiokunta toteaa, että komission muutosehdotuksessa on kysymys siitä, että ne toimenpiteet, joilla jäsenvaltiot sallivat maahanpääsyn Turkissa oleville syyrialaisille uudelleensijoittamisen, humanitaarisen maahanpääsyn tai muun laillisen maahanpääsyn kautta, luetaan jäsenvaltioiden hyväksi, kun ne täyttävät sisäisiä siirtoja koskevia velvoitteitaan. Toisin sanoen kyseiset Turkista jäsenvaltioihin otettavat syyrialaiset saadaan laskea edellä mainitun neuvoston päätöksen (EU) 2015/1601 nojalla jäsenvaltioiden alueelle siirrettäviin kansainvälistä suojelua hakeviin henkilöihin.

Valtioneuvoston kannasta ilmenee, että sisäisiä siirtoja koskevan komission päätöksen muuttaminen merkitsee sitä, että jäsenmailla on mahdollisuus kohdentaa vastaanotettavien turvapaikanhakijoiden sisäisten siirtojen kiintiöitään myös pakolaisten uudelleen sijoittamiseen. Kukin jäsenmaa päättää kansallisesti erikseen, kuinka paljon se haluaa käyttää tätä mahdollisuutta hyväkseen.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Hallintovaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 6.4.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Pirkko Mattila ps
jäsen Thomas Blomqvist r
jäsen Antti Häkkänen kok
jäsen Mika Kari sd
jäsen Elsi Katainen kesk
jäsen Antti Kurvinen kesk
jäsen Sirpa Paatero sd
jäsen Juha Pylväs kesk

Valiokunnan lausunto HaVL 9/2016 vp

jäsen Wille Rydman kok
jäsen Joona Räsänen sd
jäsen Vesa-Matti Saarakkala ps
jäsen Matti Semi vas
jäsen Mari-Leena Talvitie kok
varajäsen Toimi Kankaanniemi ps
varajäsen Ilkka Kantola sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto

Valiokunnan lausunto HaVL 9/2016 vp
Eriävä mielipide

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Perustelut

Suomi tukee komissiota EU:n sisäisten siirtojen toteuttamiseksi. Yhteinen taakanjako humanitäärisessä kriisissä vaatii solidaarisuutta ja edellyttää sitovia kiintiöitä EU-maiden välillä. Vapaaehtoinen järjestelmä on tähän asti epäonnistunut.

Emme kuitenkaan yhdy valtioneuvoston kantaan tukea komission esitystä muuttaa neuvoston sisäisiä siirtoja koskevaa päätöstä 22.9.2015 siten, että jäsenmailla olisi mahdollisuus kohdentaa turvapaikanhakijoiden sisäisten siirtojen kiintiöitään myös Turkissa olevien pakolaisten uudelleensijoittamiseen. On ensisijaista, että Kreikassa pakolaisleiriin internoidut turvapaikanhakijat uudelleensijoitetaan mitä pikimmiten EU-maihin.

Turkista EU:hun kohdennettavat uudelleensijoittamistarpeet niin kutsutussa 1:1-järjestelmässä on myös sovittava sitovasti EU-maiden välillä. Syyrian sodan aiheuttama pakolaistilanne edellyttää yhteistyötä YK-järjestöjen kanssa ja sitoutumista kansainvälisiin ihmisoikeussitoumusten periaatteisiin. Siksi määrälliset tavoitteet uudelleensijoittamiselle on oltava huomattavasti suurempia. Emme yhdy valtioneuvoston kantaan rajoittaa uudensijoittaminen enintään 54 000 henkilöön.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että hallintovaliokunta ei yhdy valtioneuvoston kantaan. Turkista tulevia Syyrialaisia pakolaisia ei voida laskea jo aikaisemmin sovittuihin jälleensijoittamiskiintiöihin, vaan edellytämme, että Turkista tulevat pakolaiset sijoitetaan aikaisemmin sovittujen kiintiöiden lisäksi.

Helsingissä 6.4.2016

Thomas Blomqvist r
Matti Semi vas